

У подальшому, послуговуючись цим розмаїттям, необхідно створювати власні творчі завдання, цікавинки, родзинки, постійно поповнювати власні методичні скриньки, скарбнички тощо.

Отже, висновуємо: один із дієвих способів зацікавлення здобувачів освіти уроками зарубіжної літератури – це використання новітніх форм, методів і прийомів, окремих «осучаснених» традиційних засобів крізь призму використання актуальних дидактичних матеріалів зі шпальт науково-методичних періодичних видань, таких що «приваблюють» учнів оригінальністю, новизною, специфічністю.

Левченко Дмитро Олегович

студент кафедри журналістики та філології СумДУ,

e-mail: levchenko.dmytro@ukr.net

Керівник – Жиленко І. Р., проф. СумДУ

ПРОБЛЕМАТИКА РОМАНУ М. КІДРУКА «НЕ ОЗИРАЙСЯ І МОВЧИ»

Сучасну українську прозу неможливо уявити без творчості Макса Кідрука. У своїх романах він піднімає важливі для сьогодення проблеми. Один із них – «Не озирайся і мовчи» – напружений психологічний роман, у якому переплітаються реальність і паралельний світ.

Цей твір став об'єктом дослідження деяких науковців. Так, Т. Бондаренко з'ясувала індивідуальний стиль автора, С. Кіцелюк без доганно розкрила містичні категорії в трилері «Не озирайся і мовчи», Л. Костецька проаналізувала образи-символи в романі. Отже, *актуальність* нашої розвідки зумовлена необхідністю заглибитися в проблематику твору «Не озирайся і мовчи», якій ще не приділено достатньо уваги. Відповідно, *мета* роботи – окреслити головні морально-етичні проблеми твору Макса Кідрука крізь призму психологічних характеристик героїв.

У романі порушуються соціальні та психологічні проблеми: стосунки між батьками та дітьми, булінгу, формування особистості. Головний герой, сором'язливий і розумний 14-річний Марк Грозан, стикається з жорстокістю і зневагою школярів, проходить через тяжкий процес самоусвідомлення та пошуку свого місця в суспільстві. Незважаючи на те, що в хлопця є дід Арсен, з яким – повне розуміння, все ж Марк не завжди може з ним поділитися сокровенним.

Важлива проблема – самотність підлітка. Автор підкреслює це протягом роману: Марк «сидів, понуро втупившись», «погляд лишався притуманеним», «криво посміхався», «на очі наvertsали сльози», «почав пітніти», «спиною пробігли мурашки», «нервово засопів», «перехопило подих» та ін. [1, с. 23, 158–159, 207].

Змальовуючи жорстокість однолітків Марка, яка красномовно зображена у сцені його побиття, М. Кідрук актуалізує одну з найганебніших сторінок сучасної школи – булінгу. Підлітки, загнавши хлопця у шкільний туалет, вирішили помститися йому за те, що він розумніший за них. Вони щедро сиплять ненормативною лексикою, кидають у бік Марка «недобрі позирки», «жести» і починають «розправу».

Уявлення про насолоду від цього дає ряд віддієслівних словосполучень, що свідчать про їхню жорстокість: один «ледь *не вищав* від захвату», інший «узвсяся *гамселити*» Марка; «кулак уже *опускався* на Маркову голову», «кастет *лунко клацнув* об лобову кістку; той же дев'ятикласник продовжував «*оскаженіло молотити* хлопця». Марк у цей час видав «несамовитий і протяглий, схожий на ревіння смертельно пораненого віслюка крик». Він «волав так гучно», «кричав від жаху» [1, с. 297– 305]. Неспроможним розібратися в тому, що сталося, і керівництво школи, адже існують на те безліч причин.

Також серйозною є проблема стосунків героя з батьками. На перший погляд може здатися, що в сім'ї все добре, але як тільки занурюємося у життя Грозанів, то проблеми з'являються одна за одною. Між Марком і батьком відсутнє порозуміння, адже Віктор не бере

участі у вихованні сина. Він уникає виконання своїх обов'язків: «...вияви любові викликали у Віктора незрозуміле почуття сорому та ніяковості» [1, с. 389].

Зазвичай він гримає дверима, зачиняється в спальні. Батько «ніколи не знаходив часу на сина»; мати, за професією педагог, теж не надто його розуміє, її характеризують «нервові жести», «підвищення голосу», іноді незрозуміла ситуація примушує її «розгублено кліпати» [1, с. 10, 24–25].

Сприйняття часу та меж реальності також є проблемою, яка дає можливість втекти в потойбічний світ, де немає жодної відповідальності перед суспільством.

Отже, проблематика роману Макса Кідрука є актуальною і варта подальшого дослідження.

Література

1. Кідрук М. Не озирайся і мовчи: роман. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 512 с.